

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

KIKUS - VÝUKA DRUHÉHO JAZYKA OVĚŘOVÁNÍ METODY V MŠ MEZI DOMY VE ŠKOLNÍM ROCE 2016/2017

Projekt Češtinou k inkluzi podpořený Evropskou unií přinesl do dvou mateřských škol výuku češtiny metodou KIKUS. Metoda je cílena na děti s odlišným mateřským jazykem. V rámci pilotáže na partnerských MŠ přinášíme třetí ze série článků o tom, jak výuka proběhla v pražské Mateřské škole Mezi Domy.

Organizace META o.p.s., která projekt realizuje, vyslala do MŠ Mezi Domy lektorku PhDr. Terezu Linhartovou, kterou v průběhu školního roku vystřídala vyškolená asistentka pedagoga Bc. Šárka Schejbalová. Lekce probíhaly jeden školní rok vždy 1x týdně 45 až 50 minut.

Lektorky využívaly a ověřovaly metodu (např. struktura lekce, didaktické pomůcky apod.) včetně zjednodušené verze [přípravného protokolu](#) k výuce. Metodu lidé v organizaci META upravili ve spolupráci s pedagogy mateřských škol z německého originálu tak, aby byla využitelná v prostředí českých škol.

META, o.p.s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů

Ječná 17, 120 00 Praha 2
tel.: +420 222 521 446
+420 773 304 464

IČ: 26982633
č. účtu: 2300884089/2010

www.meta-ops.cz
www.inkluzivniskola.cz
e-mail: info@meta-ops.cz

DĚTI V MŠ MEZI DOMY

V osmičlenné skupině dětí, jejichž mateřským jazykem je vietnamština, byly převážně děti ve věku 4 až 6 let. Je doporučeno, aby byly děti do skupin s výukou KIKUS začleňovány podle věku spíše než podle jazykové pokročilosti. V kurzu byla jedna dívka ve věku 4 let a velmi dobře zvládala typy činností nabízené v kurzu starším dětem. Ve srovnání s testováním KIKUSu ve FMŠ Sluníčko pod střechou, více o pilotáži [zde](#), byly děti v MŠ Mezi Domy v začátcích kurzu na mnohem nižší jazykové úrovni, česky téměř neuměly. Náplň kurzu byla tedy jednodušší s důrazem kladeným na rozvoj slovní zásoby.

Z počátku hodně ostýchavé děti, které nechtěly mluvit a málo reagovaly, se během pár lekcí rozmluvily, zbavily ostychu a spolupráce probíhala velmi plynule a s radostí. Hodně pomáhala nadsázka a legrace, děti se díky nim cítily přirozeně, odvažovaly se mluvit a lekce si užívaly.

ROLE RODIČŮ

Před zahájením kurzu se během informační schůzky potkala lektorka s rodiči. Za pomoci překladatele jim představila metodu a zdůraznila význam výuky češtiny v předškolním věku. Rodičům doporučila, aby se sami začali česky učit a zapsali se do jazykových kurzů. Snáze pak přijmou svou roli při vzdělávání svých dětí a budou je moci podporovat i v dalších stupních vzdělávání. Rodiče požádala, aby doma mluvili s dětmi o probírané slovní zásobě v mateřském jazyce, nikoliv česky.

Rodiče si na vlastní kůži vyzkoušeli část lekce včetně simulované situace, kdy rodič (v roli dítěte) nemá vypracovaný domácí úkol. Díky tomu si nejen vytvořili představu o výuce, ale zapamatovali si i důležitost domácích úkolů. A během školního roku se často o rozvoj češtiny u svých dětí iniciativně zajímali.

VÝZNAM STRUKTUROVANÉ LEKCE

KIKUS pracuje se stabilní strukturou vyučování. Lektorkám se osvědčila především z organizačních důvodů. Práce s dětmi, které téměř nerozumí je složitá, jejich pozornost a zájem klesá, když nerozumí. Představte si, že musíte dětem ve třídě vysvětlit třeba pravidla hry. V kurzu dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ) je třeba zařadit takové činnosti, u kterých děti intuitivně a díky názornosti hned pochopí, co mají dělat. Stabilní struktura lekce tomu pomáhá. Začínáme-li například vždy pozdravením s dětmi sedícími na lavičce, po pár lekcích si děti již po příchodu do třídy automaticky sednou na lavičku a usnadní organizaci lektorovi. Děti také už předem vědí, co je čeká a mohou se soustředit na češtinu. Nevyčerpávají se tolik snahou pochopit, co a kdy mají udělat. V lekci v MŠ Mezi Domy se osvědčila následující struktura:

- ▶ **1. Úvod (15 minut)**
  - úvodní písnička
  - přivítání dětí s lektorkou – podání ruky a pozdrav
  - kdo tu dnes je, kolik nás je, kdo je kluk/holka atd. – témata se obměňovala, aby se děti stále učily novou slovní zásobu
  - kontrola domácích úkolů - opakování látky z minulé lekce
- ▶ **2. Hlavní výuková část (20 - 30 minut)**
  - kouzlení a představení slovní zásoby (aktivita neprobíhala vždy, obměňovala se k ztraktivnější výuky)
  - několik jazykových cvičení (3-5), minimálně jedno z nich je ve formě pohybové hry
- ▶ **3. Klidnější závěrečná část (15 minut)**
  - pracovní list - výtvarná činnost, která je již spíše relaxační; děti například dolepují obrázky a vybarvují; činnosti jsou provázeny promyšlenými rozhovory lektora s dětmi (například děti postupně říkají, které části chtějí dolepit a lektor je podle toho rozdává apod.)
- ▶ **4. Rozloučení (1 minuta) závěrečná říkanka**

CO SE OSVĚDČILO? TYPY ČINNOSTÍ A OBSAH LEKCÍ

Děti byly velmi brzy schopné učit se kromě slovní zásoby i gramatiku za předpokladu, že je včleněná do jazykových cvičení vhodným způsobem. Osvědčil se pozvolný postup a zařazení odpovídající náročnosti jazykového cvičení. Pokud nejsou děti zahlcené, náročnost cvičení odpovídá jejich schopnostem, procvičují a opakují, mohou již brzy začít trénovat i jednotné a množné číslo, skloňování, tvorbu vět či předložky. Děti ve 2. lekci začaly pozvolna a přirozeně trénovat skloňování v situacích a specificky koncipovaných jazykových cvičeních, aniž by bylo třeba využívat formu drilu či skutečné výuky. Brzy se začaly postupně seznamovat s předložkami a jejich užitím ve větě.

Děti se zvládaly soustředit povětšinou nejvýše 20 minut na organizované aktivity (úvodní přivítání, písnička, jazykové hry). Osvědčilo se střídat rozmanité činnosti, pohybové, pěvecké, výtvarné a námětové hry a včleňovat formulace k procvičování jazyka. Pohybové aktivity zadávala lektorka s promyšlenými instrukcemi, později si tyto instrukce předávaly děti samy mezi sebou. Lektorka se snažila lekce různě ozvláštňovat. Například u tématu ovoce a zelenina čekala na děti ochutnávka. Občas zařazovala i vhodné soutěže, které děti bavily. Obecně však doporučujeme podporovat spíše vzájemnou spolupráci a nevytvářet konkurenční prostředí mezi dětmi.

Na závěr lekce se osvědčilo zařazovat jednoduché výtvarné činnosti jako jazyková cvičení, která lektorka předem promyslela - co a jak se děti budou při vybarvování či lepení učit. V průběhu činností děti a lektorka k tématu konverzovaly a komentovaly dění.

Více o didaktických pomůckách si můžete přečíst [zde](#).

KARTIČKY KIKUS

Práce s kartičkami děti baví a lektorovi umožňuje kreativně vymýšlet rozmanité hry, práce s nimi je intuitivní. Kartičky lze použít k procvičování slov, děti pojmenovávají obrázky na nich. Jejich potenciál je ale daleko větší, navíc děti by monotónní práce s nimi dlouho nebavila. Jsou vhodné pro zapojení gramatických jevů, pozvolna děti postupovaly od dvojčlenné věty k větám delším. S kartičkami pracovaly již od začátku a už ve 4. lekci dokázaly dle kartiček skládat slova do vět.

Nejprve však doporučujeme pracovat na zvoleném tématu s reálnými předměty např. nábytkem ve třídě a předváděním v prostoru (předložky) s využitím pohybu (slovesa).

Více o kartičkách a dalších didaktických pomůckách si můžete přečíst [zde](#). Zakoupit je můžete v e-shopu [Levné učebnice](#) anebo na německém jazykovém portálu [Hueber](#).

DOMÁCÍ ÚKOLY

Domácí úkoly děti v počátcích kurzu občas zapomínaly, později v průběhu roku se situace zlepšila. Kontrola úkolů tvořila stabilní strukturu lekce. Součástí kontroly úkolů je také odměna dětí v podobě razítka. Samotné odměňování plnilo také funkci jazykového cvičení, děti si nejprve vybraly a požádaly lektorku o zvolený obrázek na razítku, ta se děti ptala na nejrůznější otázky například, zda děti chtějí dostat razítko na list domácího úkolu nahoru či dolů, doprava či doleva.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

meta

společnost pro příležitosti
mladých migrantů

ZÁVĚREM

Reagování na konkrétní situaci a atmosféru ve třídě, na rozpoložení a síly dětí a flexibilní přizpůsobení lektora se aktuálním podmínkám se ukázalo během pilotáže jako velmi důležité. Metodou se lektor nesmí nechat svazovat, je třeba se soustředit především na skutečnou kvalitu jednotlivých činností. Děti musí mít možnost hodně mluvit, opakovat, rozšiřovat a vrstvit látku. Jazyková cvičení musí být vhodně promyšlená a cílit na konkrétní jazykové jevy. Metoda KIKUS poskytuje užitečný návod na koncipování a realizaci výuky jazyka, počítá s aktivním zapojením pedagoga, přípravou i schopností systematicky a citlivě rozvíjet jazykové dovednosti dětí zábavnou formou v reakci na jejich potřeby.

[Metoda mě zaujala a chci se přihlásit na kurz](#)

Předchozí dva články k tématu:

[KIKUS kurz v FMŠ Sluníčko pod střechou v 2016/2017](#)

[Didaktické materiály a příprava na lekce KIKUS v praxi](#)

Organizace a realizace kurzu KIKUS na MŠ Mezi Domy probíhá v rámci projektu *Češtinou k inkluzi* (registrační číslo CZ.07.4.680.00.015_0050000057), který je spolufinancován Evropskou unií.

META, o.p.s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů

Ječná 17, 120 00 Praha 2
tel.: +420 222 521 446
+420 773 304 464

IČ: 26982633
č. účtu: 2300884089/2010

www.meta-ops.cz
www.inkluzivniskola.cz
e-mail: info@meta-ops.cz